

4. Касьянова Н.В. Потенціал підприємства: формування та використання: [підручник] / Н.В. Касьянова, Д.В. Солоха, В.В. Морева, О.В. Белякова, О.Б. Балакай. – Донецьк: Вид-во Цифрова типографія, 2012. – 257 с.

5. Кузьмін О.Є. Ризики діяльності персоналу підприємств: особливості управління та економічне оцінювання: [монографія] / О.Є. Кузьмін, Н.Ю. Подольчак, М. О. Романенко. – Вінниця: ДП "Державна картографічна фабрика", 2012. – 272 с.

УДК 331.56:330.111.6 (477)

*Дацько Л.В.,
Троць І.В.,
кандидат економічних наук,
Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут*

БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПРОБЛЕМА УКРАЇНИ

За останні роки, в умовах кризових явищ та важких ситуацій, які пов'язані з окупованими територіями й проведенням антитерористичних операцій, проблема безробіття стала однією з найважливіших проблем української економіки. Безробіття як соціально-економічне явище, виражається коли працездатна частина населення не може реалізувати свої бажання та здібності. Воно охоплює велику кількість людей працездатного віку, які з незалежних від них причин виключені з виробничого процесу і в зв'язку з цим позбавлені можливості одержувати заробітну плату. Безробіття є наслідком переважання пропозиції праці над попитом на неї, породжує додаткові економічні та соціальні проблеми, напругу в суспільстві [1].

Причиною поширення такого явища є неефективне використання робочої сили і створення негативного економічного середовища, яке не дозволяє незайнятому населенню проявляти свої вміння та навички за гідну оплату.

Безробіття не може бути доцільним ні в економічному, ні в соціальному плані, оскільки його зростання створює цілий комплекс проблем: скорочується купівельна спроможність населення, бюджет втрачає платників податків, підприємство – персонал. Зростають ризик соціального напруження, додаткові витрати на підтримку безробітних. Створення в Україні цивілізованого ринку праці, який би дозволяв громадянину оперативно знайти необхідну роботу з умовами праці, що відповідають вимогам безпеки й гігієни, з гідною заробітною платою, а роботодавцю – працівників необхідної кваліфікації, можливе тільки за наявності ефективної системи працевлаштування [3].

За даними Державної статистики України з початку 2017 року рівень безробіття в Україні скоротився з 1,6% до 1,2%. У липні було офіційно зареєстровано 319,9 тисяч безробітних, з них отримували допомогу 256,9 тисяч осіб. У порівнянні з тим же періодом минулого року кількість безробітних скоротилася на 14%, або на 50 тисяч осіб. Найвищий рівень безробіття в Україні в цьому році спостерігався в лютому – 1,7% [2].

Таблиця 1

Рівень безробіття в Україні за 2017 рік*

тис. чол.

2017	Всього населення	Економічно активне населення	Зайняте населення	Безробітне населення	Рівень безробіття	Зареєстрованих безробітних
I кв.	42522,8	17012,5	15226,1	1786,4	10,5%	422,4
II кв.	42467,0	17151,5	15442,1	1709,4	10,0%	393,7
III кв.	42434,8	17219,9	15543,2	1676,7	9,7%	367,9

* – без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу) [4].

Згідно таблиці 1, можна зазначити, що рівень безробіття падає, але на жаль, такі позитивні дані далекі від реальності.

Існує багато проблем щодо статистики безробіття в Україні, які не дозволяють об'єктивно оцінювати реалії його рівня в Україні:

1) неможливо врахувати осіб, які втратили надію отримати робоче місце і не стоять на обліку в службі зайнятості;

2) статистика не враховує часткову зайнятість, тобто ті, хто примусово знаходяться у відпустках з ініціативи керівництва, вважаються зайнятими;

3) неправдива інформація з боку безробітних.

Велика кількість працівників працює без офіційного оформлення, тому майже неможливо перевірити тих, хто отримує виплати по безробіттю й задіяний в тіньовій економіці. При цьому статистика не враховує, що саме через відсутність роботи близько 7 млн. наших співвітчизників виїхали за кордон на заробітки. Не включається до складу безробітних ні 2 млн. селян, які живуть лише із присадибного господарства, ні тих, котрі працюють на «чверть ставки», ні тих, хто мають тимчасові підробітки [3].

Проблема безробіття є досить актуальною на сьогоднішній день і вимагає розробки та реалізації соціальних гарантій як від держави, так і від регіональних органів влади. Проблема безробіття – це проблема, яка потребує негайного вирішення і глибокого наукового аналізу та вироблення на цій основі практичних рекомендацій, які можуть використовуватися для розробки і реалізації ефективної соціально-економічної політики, направленої на забезпечення продуктивної зайнятості економіко активного населення країни, зменшення рівня безробіття до мінімального соціально-допустимого рівня [5, с.52].

Основними напрямками вирішення проблеми безробіття в Україні повинні стати:

– збільшення державного фінансування програм професійного навчання;

– надання податкових пільг для підприємств з високою часткою зайнятого населення;

- збільшення фінансування заходів щодо надання ефективної підтримки пошуку робочих місць безробітним;
- преміювання підприємств, які сплачували страхові внески протягом більше, ніж двох років, без звільнень робітників;
- надання податкових кредитів підприємствам за кожне нове створене робоче місце;
- відповідність держзамовлення на підготовку спеціалістів у відповідності із реальним станом попиту на робочу силу [3];
- стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу;
- надання підприємцям субсидій, премій та податкових пільг для найму додаткової робочої сили або переведення частини працівників на скорочений робочий день;
- стимулювання підприємців до навчання, перекваліфікації й подальшого працевлаштування додаткової робочої сили; залучення приватного (як вітчизняного, так і іноземного) капіталу в райони зі стійким рівнем безробіття;
- заходи щодо квотування робочих місць для представників найуразливіших груп на ринку праці, безвідсоткові кредити, що надаються безробітним, які започатковують власний бізнес [5, с.52].

Таким чином, підсумовуючи можемо дійти висновку, що стан ринку праці й тенденція до зростання числа безробітних свідчать про потребу прийняття термінових заходів, необхідних для вирішення проблеми зайнятості та створення робочих місць. Крім того, докорінного реформування потребує система допомоги безробітним.

Література:

1. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник / О.А. Грішнова. – 5-те вид., оновлене. – К. : Знання, 2011. – 390 с.

2. Статистична інформація Державної служби статистики України. – Ринок праці. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Гальків Л.І. Втрати людського капіталу: чинник безробіття/ І.Л. Гальків // Економіка і регіони. – 2009. – С.110-113.
4. Рівень безробіття в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/2017>
5. Лисюк О.С. Безробіття як соціально-економічна проблема населення України / О.С. Лисюк, С.Г. Кафлевська // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – №4 (70). – 2012. – С.48-53.